

מסורת הש"ס

(א) סוכה מז: (ב) שם מח:;
(ג) מו"ק ג: ע"ש סוכה לד.
מד. ע"ש זבחים קי: (ד) (דף
ז:), (ה) (ע"ב, ו) (שביעית
פ"ב מ"א ומו"ק דף ג:),

הגהות הב"ח

[illegible]

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא

רבינו גרשום

[illegible]

בשני: ניסוך יתירא בששי
כתיב בששי להכי אמר
מים דלא מצינו למימר
מדשני קרא צדיצוריה

ש"מ תרתי: אי ר"ע תרי יומי הוו.

וְחוּלָא דְהָא אָמַר (א) וְנִסְכִּיה דִּהֵיִי
בְּשַׁעֵי מַרְבֵּה נִסְיֹן הָמִים: וּסְבַר לֵה
כְּרִי: יְהוּדַי דְּמַתְּנִיּוֹן. דְּלֹאֵר בְּלוֹג
הוּא מִנְסָךְ כָּל שְׁמוּנָה. לֹא סָבַר כְּוֹתִינָה
בְּמָה דְּלֹאֵר כָּל שְׁמוּנָה מִנְסָךְ אֲלֵא
בְּמָה דְּלֹאֵר בְּשַׁמְיִי מִנְסָךְ וְכִיּוֹן
בְּשַׁמְיִי מִנְסָךְ מִשְׁכַּחַת לֵה לִרְזִי
יְהוּדַי (ב) דְּלֹאֵר בְּשַׁמְיִי מִתְּחִילִין
לְנִסְיֹן הָמִים כָּל שְׁעָה: (א) דְּמִפִּיק
רֵאשׁוֹן וּמַעֲיִיל שְׁמִינִי. מִשֵּׁב צַעַל
הַגְּמָרָא מִי מִנִּי אָמַר רַבִּי יְהוּדַי
דְּבִשְׁמִינִי מִנְסָךְ: מִנִּי שְׁנָא. דְּקֹאֲמַר
דְּבִרֵּאשׁוֹן אִינוּ מִזְכִּיר דְּכִי רַמְזִי מִנִּי
בְּשַׁנִּי הוּא דְּרַמְזִי דְּמוֹנִסְכִּיהָ מַרְבֵּה
נִסְיֹן הָמִים שְׁמִינִי נָמִי מִי מִנִּי אָמַר
דְּמִנְסָךְ הָא שְׁבַעֵי אָמַר רַחֲמֵנָא
דְּמִ"ס י"ד מִ"ס מִס כְּחִיב בְּשַׁבְּעִי
דְּסִיּוֹס קִרְאִי לְנִסְיֹן הָמִים בְּשַׁבְּעִי
כְּחִיב כַּמִּשְׁפָּט וְלֹא בְּשַׁמְיִי: אֲלֵא ר' **יְהוֹשֻׁעַ** הֵיא. דְּלֹאֵר מִשְׁעַת הַנַּחֲמֹ (א)
(דִּהֵינִי בְּשַׁבְּעִין מִזְכִּיר וְאַעֲפִ"כ סָבַר
לְנִסְיֹן הָמִים כָּל שְׁעָה דְּגַמְרָא
גַּמִּיר לֵה הֵלֵכָא לְמַשּׁוֹן מִסְּנִי דְּאִתִּי
הָמִים כָּל שְׁעָה. וְדִלִּי כְּרִ"ל אָמַר
שְׁפִיר אֲבָל כְּרִבִּי יְהוּדַי בֶּן בְּתִירָה
וְכַרְעִי לֹא מִיתְּקֻמָּא אֲלֵא לֵהכִי לֹא
מוֹקִי לֵה כְּרִי אֲלִיעֹזֵר דָּהֵא לֹא מִיעֵבִי
אִי ר' אֲלִיעֹזֵר סְבִירָא לִיֵּה הִכִּי דִּדְלִי
לְרַבִּי אֲלִיעֹזֵר אֲתִי שְׁפִיר וְהֵא דְּקֹא
מוֹקִים כְּרִי יְהוֹשֻׁעַ בְּרֹתָא קָשְׁמַשְׁע לֵן
אֲבָל כְּרִי: בֶּן בְּתִירָה וְכַרְעִי לֹא
מִיתְּקֻמָּא דְּרַבִּי יְהוּדַי יִלְף מִגֻּגְלָמַר
בְּשַׁנִּי וְנִסְכִּיהָ כִּי אֲלֵמָא דְּסָבַר
לְנִסְיֹן הָמִים לֹא הוּוּ אֲלֵא ו' יָמִים
דְּלֹאִיהוּ לֹא מִפִּיק רֵאשׁוֹן וּמַעֲיִיל שְׁמִינִי
מִשּׁוֹם הֵי פִירְכָּא דְּפִרְיֹן לְעֵיל לֹא
אֲתִי כְּרִבִּי יְהוּדַי וְרַבִּי עֲקִיבָא יִלְף
מִנְסְכִּיהָ שְׁנֹאֲמַר בְּשַׁנִּי אֲלֵמָא דְּסָבַר
לְנִסְיֹן הָמִים לֹא הוּוּ אֲלֵא תִרִי וְיִמִּי
אֲבָל כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִיתְּקֻמָּא לְפִיק
אִין מִזְכִּירִין אֲלֵא בִּי"ט הָאֲחֲרֹן
דְּגַשְׁמִים בְּחָג סִימָן קִלְלָה אֲבָל נִסְיֹן
הָמִים הוּוּ כָּל שְׁעָה דְּגַמְרָא גַּמִּיר
לֵה: **עֵשֶׂר נְעִיעוֹת.** הַמַּתְּפָּרוֹת בְּתוֹךְ
בֵּית סָאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סָאָה עֵרֵב
שְׂבִיעִית עַד ר"ה אַע"ג דְּשָׁרָא שְׂדוֹת
אִין חוֹרְשִׁין לְפָנֵי בְּשִׁיעִית: יוֹס זֶה
חוֹרְשִׁין דְּהוֹאִיל לֹא חוֹרְשִׁין סְבִיב
מִפְסִידִין: וְנִסְיֹן הָמִים. כָּל שְׁעָה:
ר' יְהוּדַי אֹמַר מִשּׁוֹם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
הַעֲזֹבֵר לְפָנֵי הַסִּיבָה בִּי"ט הָאֲחֲרֹן שֶׁל
חַג בּוֹ. כַּעֲן אָמַר מַר הוּא כְּלוֹמַר אָמַר
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵילִימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּמַתְנִי:
דְּרֵאשׁוֹן נָמִי הַמַּתְּפָּלָת תַּפְלַת יוֹרֵר מִזְכִּיר
מִזְכִּיר: **הָאֵמָר מַשְׁעָה הַנַּחֲמֹ.** דְּכִי
הָאֲחֲרֹן שֶׁל חַג דִּהֵינִי בְּשַׁמְיִי: וְסוֹ
ר' יְהוּדַי אֹמַר מִשּׁוֹם בֶּן בְּתִירָה הַעֲזֹבֵר
סָפָא. תַּרְוִיּוֹ הָא דְּבִעִית הִי ר' יְהוֹ
יְהוֹשֻׁעַ וְהִדֵּר קֹאֲמַר מִשּׁוֹם בֶּן בְּתִירָה
לִיֵּה בְּשַׁמְיָה דִּידֵיהּ ר' יְהוֹשֻׁעַ: **מִקְמִי**
לְבַתֵּר דְּמַכְיָהוּ: צַעַל וּצְרוּחוֹ. מִשֵּׁ
שְׁאֲלֵמָא (א) הֵן אִין הַעֲלוֹס מִתְּקִיִּים.
וְרוּחוֹת מוֹעִילוֹת לֹאֲרֹךְ לְתַקְנָה וּלְגַנְגָּה

א, דמים כתיב בשביעי ולא בשמיני.
על כל שבעה, בדמיה גזירה להכה
הוא ולא בעי אי ר' אבון [היא],
שביעל ערב שביעית עד ויה, אע"י
אין חורשין סביבן מפסידין. וניסוך
אלימא ר' יהושע דמביתא, דאמר
ואלו הכא תני הראשון אינו מוכר.
דתניא, במכילתא חזרוני, ר' יהודה
מזכיר. אלא אמר רב נחמן בר יצחק
[אין]. וימנן קרי ליה בשמיני דאבדו.
וזה וקרי ליה בשמיני דאבדו. בטל בו
צריכי (שאין כרמה מ"ט דלא מציע

מאימתי פרק ראשון תענית

א רבי יהודה בן בתיירה. דלמך צשני צסג הוה מוזכר שית יומו
 הוו א"כ לא יהיה הניסוך כי אס ששה ימים: **עשר** נביעות.
 פירש"י ⁽¹⁾ נביעות מפחרות צצית סקה חורש כל צית סקה צשצילן
 דכל נביעה יונקת ודווקא מצית סקה יהיה צריך להס יכול לחרוש

עד ר"ה של שביעית דהוו שפיר אוקמה
אילנא שרי אכל יומר מבית סאה סאה
אינו חורש אלא כדי לזרק דהואיל
ומפחות יומר מבית סאה קיימי
שפיר ובפחות מיכן לגה קיימי
וליעקר קיימי ודוקא גענויעט אמר
דחורשין שצבילן עד ראש השנה אכל
אילנות אסור דאורייתא כל אילנו
ומדרבנן ¹ פסח ועגרת תקון בשדה
הלנן עד פסח מותר אכל מפסח
ולילן אסור ושרה זילן עד עגרת
מותר מכאן ואילך אסור:

עֲרֵבָה. שמקפין את המזנוח וניסוך המים הלכה למשה מסיני כולו: **וַיֹּאמֶר** אֱלֹהֵינוּ הַתְּשֻׁבִי מִתּוֹשֻׁבִי גִדְעָה. לכן נקרא מתושבי גלעד לפי שהרגו ישראל אנשי יבֶּשׁ גלעד על מעשה פילגש בגבעה ולא נשאר צינש גלעד כי אם מעט אנשים מן המיושבים צטיר כי כל השאר היו עם אספסוף לכן מעיד כי אליהו מן המושבים ק' שמעתי מהר"י טרוט"י משם הר"י צה"ר יתכן ממלחון: **בַּמָּלְאָךְ** וברוחות אֵל חִיִּיבו חכמים דהוביר. משיב הרוח ומוריד הטל כו' לפיכך אין קפידא לומר מוריד הטל אפילו צימות החמה אך שלא יאמר מוריד הגשם והכי הלכתא ואם לא אמר צימות הגשמים כי אם מוריד הגשם ודילג משיב הרוח ומוריד הטל אין מחזירין:

וַיִּלְכְּ מֶלֶךְ עַם מִיְּעֶזְרָא וּמִי־הַנְּדָבָה
 זֶגֶזִי גִדְעוֹן (שׁוֹפְטִים א)
 כְּשֶׁאָמַר (ב) עַל הָאֶרֶץ יִהְיֶה טַל וְעַל
 הַגִּזְמָה יִהְיֶה חֹרֶב כְּמִיּוֹ וְיִשְׁעַם כֵּן אֲכָל
 כְּשֶׁאָמַר עַל הָאֶרֶץ יִהְיֶה חֹרֶב וְעַל
 הַגִּזְמָה יִהְיֶה טַל כְּמִיּוֹ וַיְהִי כֵן כְּלוֹמַר
 דְּעַל הַגִּזְמָה הָיָה הַטַּל אֲכָל לֹא כְּמִיּוֹ
 וְיִשְׁעַם כֵּן מִשְׁמַע דְּעַל הָאֶרֶץ הָיָה טַל
 דְּטַל לֹא מִיְּעֶזְרָא ע"כ בְּנוֹסַח שְׁלֹמִי
 וְעוֹד מִלְּאִתִּי כְּשֶׁאָמַרְנוּ עַל כֹּל הָאֶרֶץ
 יִהְיֶה טַל כְּמִיּוֹ וְיִשְׁעַם אֱלֹהִים כֵּן
 וּכְשֶׁאָמַר טַל יִהְיֶה עַל הַגִּזְמָה לְצִדָּה
 (ג) וְעַל כֹּל הָאֶרֶץ יִהְיֶה חֹרֶב כְּמִיּוֹ וַיְהִי
 כֵּן וְלֹא הִזְכִּיר צִדָּה הַשֵּׁנִי וְעַמּוּנו אֲשֶׁר
 אָמַר כִּי הָיָה זֶה כִּי אִין הַשֵּׁנִי מִזְכִּיר
 שְׁמוֹ עַל הַדָּבָר כִּי אִם יִהְיֶה חֹרֶב עַל
 כֹּל הָאֶרֶץ הֵימָּה רַעַת יוֹשְׁבֵי צֶה וְכְמִיּוֹ
 (שְׁמוֹט ד) כָּל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֹזְכִיר אֵת
 שְׁמִי אֲבֹא אֵלָיִךְ וְצִרְכְּתִיךְ אֲכָל כְּשֶׁאָמַר
 עַל כֹּל הָאֶרֶץ יִהְיֶה טַל כְּמִיּוֹ וְיִשְׁעַם
 אֱלֹהִים וְכְדוּמָה לֹה (בְּרֵאשִׁית ו) וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרָּא לַיְלָה וַיִּבְרָא
 וְכֵן בְּחֻמָּשָׁה דְּבָרוֹת אַחֲרֵינוּת (שְׁמוֹט ט) מִלָּא תִרְמָח וְאִילִין לֹא
 הִזְכִּיר הַשֵּׁנִי הֵכֵל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד מִשָּׁל לְמִנְכֶּךָ שְׁנֵינָה דִּירָה גָּאָה וְהֵימָּה
 לְצִיר מִגִּזְמָה לִפְנֵי כֹל חֲדָרֵי הַבַּיִת וְזֹלָתִי צִיָּה הִכְסֵא מָקוֹם הַטֵּיטִיקוּ:
 צִיָּמוֹת

ג האחרון מוזכר הראשון אינו מוזכר: (אלא) **אמר רב נחמן** **דר יאבוק**
י' יהושע בן **במירה** **היא** **דהאי דקאמר ר' יהודה** **לעיל** **משום ר'**
הי' ולא קשאי **וזמנין קרו ליה** **בשמיה** **לדבוק** **בן** **במירה** **וזמנין** **דקרו**
ליה **בשמיה** **לדבוק** **והאי דקרו ליה** **בשמיה** **דנפשיה ר' יהושע** **היינו**
דבוק **חכמים** **להזכיר** **אפילו** **בימות** **הגשמים: לפי שאינן** **נעזרינן.**
וזמוריד **הגשם** **לאו** **משום** **חיוב** **אלא** **חוק** **גשם** **הוא** **מוזכר** **[א] דטל**
כמיערה: ואילו טל לא קאמר. **ואתנה** **טל** **ומטר** **אלא** **מטר** **בלבד:**
דלא

חדש אם עקר את גרלו חרל בתחלה ואם לאו חרול לעבודו, והבא אם עקר את גרלו חרול חרול.
 תפלה. (כ) וא"ר יהודה קודם שיבטיח יחזי קורין אותו כי יבא. מתוך תנאי הדור.
 דור שנאמר יאמננו כי ישראל קם העבד, מתוך צרותו שנאמר [וישפט] אליהם את נאקתם
 אליהם את כרתיו [ונר].] מתוך שחבטו שנאמר וירא אליהם את כי ישראל [ונר].] מתוך כי
 מפרשים בעצב בעצב [לך ומצאנו].] כן בענין וירא בעצב חטבשטן את תרתם. אפול ליידי
 ויאמר מוריד הגשם. קמא לעלותא כמי שיוכיח שליח ציבור דמי. ומזכירין הצבור ביחיד אע
 כן בירוחות אל חיובי המצוה לחיובי. שאינו נעצרין כולן במשטן, ודרכיהן יח' אל היה ט
 כל הראה אל אחתא אבדוהי מטעם על פני תאדמה, ואולי על שדרכ

(ח) נראה שהסגור שיך למעלה וכו' ומרצא הכי אמר ר"י משום ריב"ז וקודם שנקמץ

עין משפט
נר מצוה

ה א מ"י פ"י מהלכות
תמידין הלכה ו סמו עשין
רה:
ו ב מ"י פ"ג מהלכות
שמעיה ויצבל הלכה ה:
ז ג מ"י פ"י מהלכות לולב
הלכה כ:
ח ד מ"י פ"י מהלכות
תמידין הלכה ו:
ט ה מ"י פ"י מהלכות
תפלה הלכה ח סמו עשין
ט עוש"ע א"ח ס"י קיד סעף
ג:

תורה אור השלם

1. ונסכו רביעת הדין
לכבש הארץ בקדש חזו
כבודו חזו
2. ויאמר אללזו החשב
מתשבי גלעד אל אחאב חי
אלו ישראל אשר
עמדתו לפניו אם יזיהו
הנשינים האלה טל ומטרי כי
אם לפי דברי:
מלכים א יז א
3. וידי ימים רבים ודבר יי
היה אל אללזו בשנה
השלישית לאמר לך הראה
אל אחאב ואנתה מטר על
פני האדמה:
מלכים א יח א

גליון הש"ס

נמ' לכתוב קרא או הסך וכן
בב"ק דף סה ע"א ודף פה
ע"ב ובמנחות דף יז ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה לפי כו'.
מזכיר דרוחות מועילות ככ"ל:

רבינו חננאל

[illegible]

(א) נראה שהסגור שייך למעלה וכנ"ל ותרינגא הכי אמר ר"י משום ריב"צ וקודם שנשמך בישיבה היו קורין אותו בן בתירה.

לומר שלעולם יורד ואין בו) ברכה.